

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita Francisci Borgiae Tertij Societatis Iesv Generalis

Ribadeneyra, Pedro de

Mogvntiae, 1603

Cap. I. Animi demissio, atq[ue] modestia

urn:nbn:de:hbz:466:1-45256

354 DE VITA FRANC. BOR.
ra verò dicta, factaque præcla-
re, quæ per historiam sparsa
sunt, quod ad hæc Capita re-
uocari queant, minime iteran-
da duxi.

CAPVT I.

Animi demissio, atque modestia.

I. **A**B Humilitate, quæ parens
cæcerarum, custosque vir-
tutum est, initium ducam: quod
virtus ea CHRISTI propria
sit, & Christianorum. Philoso-
phi enim veteres, mundique
sapientes, eius ne nomen qui-
dem, ne dum rem sunt conse-
cuti: qui tamen in veritatis, vir-
tutumque inuestigatione studij
multum, operæque posuerunt:
vt magnam aliquid, naturæ vi,
adepti videantur. Quorum fa-
stum DEI filius auersatus, eam
virtutem summam, verbo atq:
exemplo

exemplo docuit: *Discite, inquit, Matt. II.*
à me quia mitis sum, & humilis
corde. Ea sane virtus, vt Augu-
 stinus ait, homines Angelis ad-
 iungit; vt contra elationis, ex
 Angelis Dæmonis effecit. Non
 fugiebant hæc FRANCISCVM,
 quando studiose in animi sub-
 missionem incubuit: & quo-
 niam ad Humilitatem viam
 munire Humiliationem Ber-
 nardus aiebat, curabat sedulo,
 vt rerum omnium conditarum
 puderet, pigeretque, vbi se ipse
 perfecte nosse cœpit. Hinc pre-
 cationum omnium exordia du-
 cebat: hæc fere materia de re-
 bus piis, officiisque differentis
 fait. In hac assidue occupatus,
 incredibiles breui progressus
 fecit.

Itaque simulatq; se Ducis ti- 2.
 tulus sponte abdicauit, subscri-
 bere

bere sua manu litteris coepit: FRANCISCVS peccator: testatus, credo, quod de se ipse sentiebat, imitatusq; Isidorum, aliosque innocentia vitæ claros, quos sic subscribere solitos accepimus. Ignatius tamen, ne sermonem aliis daret, neue in re inusitata secius loquendi ansam præberet, abstinere iussit, vt FRANCISCVS, præterea nihil, subscriberet.

3. Pintia Sociorum Collegio, rei gerundæ, egressus, Bustamantio comite, solito tristior incedere visus, & causam interrogatus, ab Inferni meditatione se tum surrexisse affirmabat: omnesque videri in se, tamquam ab inferis existentem, intueri, circumfusosque irridere, iactis hisce vocibus: *Hunc ab inferis reducem petamus. Ex qua quidem*

quidem à pœnarum apud inferos meditatione, illud se commodi accipere aiebat, vt CHRISTI amore flagraret ardentius, cuius morte mortis chirographum deletum est. In qua, dum vita suppetit, acquiescendum cogitatione iudicabat: ne mortui, iis addicti pœnis, vramur; Vatis illud Regij vsurpans: *Descendant in infernum viuentes.* Psal. 54.

Quo die hebdomadis sanctioris, CHRISTVM discipulorum pedes lauantes Ecclesia recolit; ad tirones verba faciens: *Nullum, inquit, hodie in mundo locum reperi. Sextum enim iam annum; ad Iudæ pedes illum mihi fingebam; nunc, dum CHRISTVM attente considero, ijs aduolutum, lauare, tergere, & osculari, nullum mihi, inde expulso, relictum video locum.* 4.

Pin-

Pintiam primum ingressus, abdicatis iam Ognati in Cantabria titulis, bonisq; omnibus, accurrentibus vicatim, visendi gratia, tamquam ad nouæ rei spectaculum ciuibus, Bustamatio comiti ait: *Feram credo, è cauea emissam, belluamque spectatum venerunt. Equidem quauis bellua immanior essem, sine ope DEI, qui me in religiosam familiam suam acciuit.*

•6

Precibus intentus, duas minimū horas quotidie impendebat sui cognitioni: quæq; legeret, audiret, videret, eo omnia referebat, vt erudirent; demissionem, pudoremq; sibi incurrerent; DEO frequenter gratias agens, quod sæpe delinquenti sibi, ad eam diem pepercisset: neue desereret, aut in quæ vulgus impingere se crimina pateretur, orabat. Occu-

Occupato de more in hac
 suæ vilitatis meditatione, dum
 se rebus à DEO conditis indi-
 gnū reputat, ea vox est audita:
*Pudeat tē mei. Quam vbi Dæmo-
 nis esse comperit: Recte, inquit,
 mones: vnus superbia cogitata vi-
 tio ardes, ardebisque æternis igni-
 bus; Ego vero toties DEVM offen-
 di, non tamen flammis addictus
 crucior.*

Oraturus sensit Dæmonis
 opera turbari cubiculum; quē
 his dictis abegit. Nil mirum, te à
 me ne latum quidem vnguem dis-
 cedere, aut fugere: pridem enim cō-
 muni vsi mensa, ciboq; sumus.

In Xenodochio verians, vi-
 sum ab illo ferunt humana spe-
 cie Cacodæmonem superbè sic
 appellantem: *Quid tibi hic nego-
 cij? Tantus cum sis, in hominum
 face*

7.

8.

face qui versari potes? Retudit factum FRANCISCVS: Equidem miror magis, te tam superbo præditum ingenio, miserum me, atque peccatorem appellare dignatū. Sic ille fumi instar euauit.

9. Oblatus ei Energumenus, à quo Dæmonem alij, exorcismo pellere frustra tentarant; rogatusque, vt pro illo DEVM precari, & Marci Euangelium recitare ne recusaret: cum ad ea verba, *In nomine meo demonia efficiant*, manus imposuisset, cecidit subito, fugitque Dæmon, & lætus ille dimissus est. Qui aderant spectatores, orationi illius acceptum retulerunt. Ille vero, qua erat modestia, verecundia ductus: *Quid mirum, inquit, si Dæmon me fugit? Nam & veteri verbo dicitur, Figulus figulum. Cumq; alijs ego olim offendicula*
sue-

fuerim, nil mirum, si me ille odedit. Solent enim iisdem artibus diditi, emulatione quadam inter se odisse. Post Methymnæ Campi, dum præsentem illo forte res gesta referretur, pudore erubuit, illud addens: Demus verum esse, quod narratis: ecquid mirum, cum ego sæpenumero Dæmoni morem gesserim, semel illum mihi paruisse. Et quâquam depellere fastum, & inuidiæ fascinum arcere posset, si sacri Euangelij verbis eam vim merito tribuisset, hictamē rubore suffundi maluit. Nihil ferebat, audiebatque molestius, quam se coram laudari, Sanctumque appellari. Rogatus causam, cur ea re adeo angeretur, subiicit: Equidem rationem extremi iudicij, morte obita, valde formido: quæ nimium quantum à præposteris hominum iudicijs discrepat.

Manus.

10.

Manus abluenti frater illius Thomas Borgia officiosus, & ambitu aulico linteum porrigebat. Ille vultu iram præseculit, vetera illa aulica officia, quibus nuncium pridem remisisset, odisse se testatus. Montelano in Collegio, locum illi editiorem imprudenter collocarent: ille quasi Dæmonem cerneret, Crucis sese signo muniebat. Defugiebat itaque; libenter intempestivas honorum occasiones; negligi, & ignorari malebat: ut vel eo nomine sæpe via decesserit, ad aliud diuersorium, incommodo & valetudinis, & itineris, ne honos illi putide, ut fit, haberetur.

11.

De se demisse, abiectæque sentire, & prædicare semper solitus. Facilitate idcirco usus est singulari: aliquem è plebe dices.

ceres. Porro inuitus præteriti temporis memoriam, quod tamen senum est vitium, recolebat. Sin necessitas extorqueret, ita sermonē temperare, vt quis non omnino rudis facile intelligeret, nihil sibi eo nomine placere. Numquam auditū vel excidisse illi hæc passim obuia; *Cum Marchio, Dux, vel Prorox essem.* Nobiles viros ita comiter appellabat, vt se illis inferiorem, superiorem nemine, facile declararet. Hanc enim virtutem didicerat esse piorum hominum propriam, vt, quo maior quisq; sit, eo se submissius gerat.

Olyssiponem ingresso Francisco, Ioannes III. Rex miserat è domesticis nobilem, qui eum salutaret. Qui cū, *Fessusne de via esset,* interrogasset, iteraretque
iden

identidem *Domini* nomen:
FRANCISCVS lepide illi re-
spondit: *Fessus quidem de via ac-*
cessi, sed magis Domini, quam e-
oneras potius, quam honoras, ap-
pellatione.

13.

Tribus potissimum de cau-
sis, Ducis titulum vtilem sibi
fuisse prædicabat. Primo, quod
mortuorum iam in numero ha-
beretur, vt Religiosi viri solēt;
& Gandiensi in ditione, de-
functis Ducibus, anniuersaria
sacra quotidie peragantur. De-
inde cum candidatos ægre in
Societatem adoptari animad-
uerteret, dicere solitum acce-
pimus: *Hoc mihi commodi Ducis*
titulus attulit: statim enim Socijs
adscriptus sum. Ceteroquin, ecqua
(amabo) in me ingenij, doctrinaq;
dotes, quæ Societate dignum redde-
rent? DEO itaque, Pontificique
summo

summo gratiam habeo, qui hunc mihi pontem fecit, viamque muniuit, in suam familiam, domumque migrandi. Denique cum iter faciens aliquo diuertisset, remque diuinam, vt solebat, quotidie facere vellet, detrectarentq; Parochi, licet Societatis tabulas proferret, Socio vrbane in aurem insufurrat: *Nunc per me licet, pristinos titulos nomines. Ciuili hic iure agendum est.*

Ex hoc ipso fonte mœstitia fluxit, qua incredibiliterangebatur, cum in Cardinalium Collegium adsciscere inuitum vellent, vt libro secundo narrare memini. Certe maiori numero vmquam ambitionis studio honores expetiuit, quam FRANCISCVS repudiauit: ratus indignum se honoribus esse, & inopiam Religioni utilissi.

14.

Lib. 2.
cap. 5.

lissimam. Philippum Regem, iam tum Hispanicæ iuuentutis Principem, literis supplex rogauit, daret hoc amicitia, & si qua exstarent officia, ne sacris iam initiatū, Ecclesiastica vnquam dignitate oneraret. Priuatum se viuere malle, atq; inglorium. & eo se consilio titulis abdicasse. Nec defugisse titulos satis habebat, sui etiam vilitatē, contemptumq; studiose, vt ante dixi, quærebat. Demissionis exempla eodem ipso libro attulimus. Vicatim, sacco humeris imposito, eleemosynam, stipemque corrogasse. Pueros, tintinnabulo accitos, Catechismo erudire solitum. Coquo domi operam dedisse, mensis ministrasse: pedes singulorum & frequenter osculari consueuisse.

Conim-

Conimbricense Collegium 15.
 ingressus, commissa iam illi ab
 Ignatio vniuersa Hispaniæ Pro-
 uincia Societatis: è Præfecto
 studiorum, viam, rationemq;
 studiose quæsiuit pueros do-
 cendi prima Latinæ linguæ ru-
 dimenta: quod hoc munus, vt
 minus honorificum, & valde
 laboriosum, ita meriti maioris,
 obire serio veller. Effectum id
 Cordubæ dedisset, ni Socij val-
 de repugnassent: qui hac sola
 arte dissuadere poterant, quod
 dicerent, non satis eum quidem
 vel ad hoc munus obeundum
 idoneum videri, & Societati
 dedecus allaturum. Destitit
 itaque, ratus vera dicere, alioq;
 animum conuertit.

Eboræ, sexta feria aggregatis 16.
 Socijs, vt, more Patrum anti-
 quorum, Collationes de re-
 bus

bus diuinis haberent, dicturus FRANCISCVS sententiam, hoc tantum: *Opera, inquit, verbis prestant.* Assurgens itaq; omni ordine pedes humi exosculatus, Socios ad lacrymas, & admirationem excitauit.

17.

Lib. 2,
ca. 18.

Calensi in Collegio Lusitaniæ, quod Oppidum vulgo *Portum* appellant, ostiarij officio, arreptis clauibus, perfunctus, cum porcum iugulatum, elemosynæ vice, obtulissent, humeris sublatum tacitus in superiorem domus partem, per gradus non sine labore portauit: mirantibus Socijs, facti commendationem sic elusit: *Quid mirum, inquit, si porcum porcus commode tulerit?* Non dissimile nimirum, quod de Carlomanno Casini montis Annales referunt. Hic Imperio abdicato, regno

Ioannes
Naucle-
rus gene-

regno Pipino fratri relicto, Ro-
 mam, Zacharia Pontifice Ma-
 ximo clauum tenente, veniens,
 in Casino monte Benedicti So-
 dalibus se adianxerat. Oues
 Abbatris iussu, forte pascens,
 claudicantem vnā, quod gre-
 gem consequi non posset, hu-
 meris iustulit. summa cum ani-
 mi voluptate. Et vero id genus
 officia, quibus antea despiciatui
 ducerentur, religiosis viris per-
 honorifica sunt: eoq; illustrio-
 ra, quo maiore olim dignitate,
 ceteris præstiterunt.

In eo ipso Collegio, dum
 clauis ostij gestat, quidam So-
 cietatis candidatus Hispali ad-
 uenerat, cum bona spe fore, vt
 à FRANCISCO cæteris adscri-
 beretur, cui tum commissa Pro-
 uincia erat. Videt FRANCIVS
 cubiculum proximum plenum
 R fordi-

rat. 25. &
 Heron-
 Platua
 lib. 2. de
 bono Ste-
 tus Reli-
 gios, c. 26

18.

fordibus: Age, inquit, ne otiemur, purgemus hoc conclave. Sumptisq; impigre scopis, cum illo pariter cubiculum verrit, fordes extulit: adeo se vincere; atq; submittere studuit.

Religiosos viros, quoties occurreret, salutare, & iisdem affurgere solebat: honorifice etiam de illis sentire, & predicare. Honorare autem se in Monachorum habitu aiebat obsequium, quod CHRISTO, eiusq; Sponsæ Ecclesiæ præstarent: & tamquam diuesorum quidem signorum milites, vnius tamen legionis omnes colebat.

20.

Acceperat impostorem quendam triremibus addictum, quod se FRANCISCVM Borgiae simulasset, iactassetque. Mirari se dicebat exstitisse adeo excoedem, qui peccatoris summi personam

sonam induisset. Si ille, inquit, *triremibus officium nauat, quod nomen meum sibi vendicavit; quid me fieri par est, qui non inane nomen porto Peccatoris, sed & criminibus refertus sum, quæ aternam poenam mereantur?*

Occurrenti forte nobilissimo 21.
 dynastæ Hispaniæ, quærentiq;
 vicem illius, quod inops, attrita
 veste ambularet, seque ipse, &
 valetudinem negligeret, acute
 respondit: *In me recipio fore vt
 mihi caueam. Iter enim dum facio,
 prodromos duos præmittere soleo,
 tamquam exploratores, & structo-
 res, qui hospitium, mensamq; ader-
 nent. Interrogatus iterum, qui-
 nam essent, quod nusquam ap-
 puerent: Mei, inquit, cognitio, &
 poenarum apud inferos, quas merui,
 contemplatio. Quo fit, vt quod
 tandem cumque in diuersorum de-
 ferar,*

ferar, tametsi desint omnia, in lucro
deputem, & tamquam in immeri-
tem collata beneficia interpreter.

22.

Septimanzæ (oppidum id
hodie *Simancas* incolæ nomi-
nant) appositum illi edulium
intestinis veruecinis, semicru-
dum, maleque conditum. Gu-
statum reposuit: ad hæc in au-
rem Bustamantius insufurra-
uit. Si bene coctus cibus esset, non
reijceres. Bene habet, respondit
Bustamantius vero cum iterum
gustasset, edi posse negabat.
Cui FRANCISCUS, Quid si
Pater, inferorum cibus, quod Deus
VS auertat, gustares?

CAPVT II.

Paupertatis studium.

DEMISSI animi socius, co-
mesq; Paupertatis amor
est. quam virtutem, incredibili
dict